

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ÜMİT BOYNER'İN

TÜSİAD-EAF

“İKTİSADİ DALGALANMALAR VE

KÜRESEL KRİZ” KONFERANSI

AÇILIŞ KONUŞMASI

25 Mayıs 2010

Conrad Oteli, İstanbul

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul –Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara -Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

www.tusiad.org

Sayın Bakanım, TÜSİAD'ın Değerli Üyeleri, Saygıdeğer Katılımcılar, Değerli Basın Mensupları, TÜSİAD Yönetim Kurulu adına hepinizi saygı ile selamlıyorum. TÜSİAD-EAF işbirliği ile hazırlanan “İktisadi Dalgalanmalar ve Küresel Kriz” başlıklı konferansımıza hoş geldiniz.

Değerli Katılımcılar,

Hepinizin bildiği gibi, 2007 yılında Amerikan konut piyasasında patlak veren sorunlar, tüm dünyada ciddi bir durgunlığa yol açtı. Üstelik krizin boyutu tahminlerin çok üzerindeydi. Sayın Adrian Pagan'ın konuşması bize krizleri anlamak ve tahmin etmek konusunda çok büyük ufuklar açacak.

2008 yılı sonlarına doğru diğer gelişmiş ve gelişmekte olan ülke finansal piyasalarında da hissedilmeye başlamıştı. Krizin etkileri 2009 yılında ciddi ölçüde hissedildi, birçok ülke ekonomisi önemli ölçüde daraldı, köklü finans kurumlarının güvenilirliği tartışma konusu oldu. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin büyümelerini olumsuz yönde etkileyen bu kriz, 2009 yılında dünya ekonomisinde %0.8'lik daralmaya neden olurken, Türkiye ekonomisi de 2009'un ilk çeyreğinde tarihinin en ciddi ekonomik daralmasını yaşadı.

Bugün küresel ekonomi krizden çıkıyor ama dünyanın bazı bölgeleri yeni krizlerle sarsılıyor. Krizle mücadele için gerçekleştirilebilen ülkelerarası koordinasyon kriz sonrası finansal mimarinin şekillendirilmesinde aynı hızla devreye sokulamıyor. Avrupa Birliği, bazı üye ülkelerin yüzyüze oldukları borç batağı sorununa kalıcı ve herkesi rahatlatan bir çözüm üretmekte zorlanıyor. Ekonomik nedenlerle gerekçelendirilen ulusal sınırların içine yeniden çekilme tavrı, küreselleşme için bir risk oluşturuyor.

Son dönemlerin en ağır krizinin dip noktasını gördük ve çıkışın da işaretlerini hissettik. Dünya katma değerinin neredeyse yüzde 10'una yakın bir destek paketi açıklanmış ve bu paketin önemli bir bölümü de uygulamaya koyulmuşken 2010 yılında hızlı bir çıkış görmek herhalde çok şaşırtıcı değil. Sayın Ayhan Köse'nin konuşması, kriz sonrası bizi bekleyen büyüme sürecinin dinamiklerine ışık tutacak.

Ancak bu çıkışın ne kadar sağlam ve ne kadar kalıcı olduğunu anlamak için öncelikle krizin nedenlerine bakmamız gerekiyor. Krizin nedeni yapısal nitelikte. Yani ülke ekonomilerinde makro politikaların yol açtığı bir ısınma ve buna bağlı oluşan bir “büyüme - küçülme” döngüsünden bahsetmiyoruz.

Krizin yapısal nedenleri arasında bir çok faktör var ama bunlar arasında en belirleyici olanı finansal regülasyon ve gözetimin küreselleşme sürecindeki hızlanmanın gerektirdiği noktanın gerisinde kalmış olması. Bu durumun sadece bir tesadüf olmayabileceğini, regülasyonlardaki zafiyetin küresel düzlemdeki tasarruf dengesizlikleri şişerken, mali akımlardan pay kapmayı kolaylaştırdığını da göz önüne almalıyız. Krizle mücadele için sarf edilmiş olan trilyonlarca dolara rağmen, meselelerin kökenindeki küresel dengesizlikler ve finansal regülasyon eksiklikleri sorunlarının hala tam olarak çözülmediğini hatırlatmamız gerekiyor. Sayın Şebnem Kalemli'nin konuşması, bu konudaki düşüncelerimizi zenginleştirmemize imkan verecek.

Dolayısıyla, benzer bir krizi yeniden yaşamamak için finansal regülasyonların, küreselleşmenin doğal seyrine ayak uydurması gerekecek. Bu süreç iki biçimde işleyebilir. İlki ve açıkça tüm

Ülkelerin refah seviyeleri açısından daha arzu edileni küreselleşmenin ivmelenerek devam etmesi. Bir başka ifadeyle, küresel regülasyon ve denetim sisteminin, ülkeler arasındaki ekonomik entegrasyona uyumlu hale getirilmesi. Küresel krizle mücadelede ülkeler arası koordinasyonu sağlamak konusunda çok başarılı bir sınav vermiş olan G20 platformu tam anlamıyla kurumsallaşırsa küreselleşmenin bir sonraki evresine geçişte önemli bir adım atılmış olur.

İkinci alternatif ise küreselleşme sürecinin bir kez daha darbe almasıdır. Bu durumda her ülke kendi içine kapanır, piyasalar entegre olmayınca finansal piyasaların regülasyonu koordine etme ihtiyacı da ortadan kalkar ve ie kapanık blgeci anlayış eski parlak günlerine döner.

Hiç şüphesiz birinci seçeneğin yanında olmak gerekiyor. Ama ilk seçenek ihtimalini riske sokan çok sayıda gelişme oluyor.

ABD’de, 2000’li yıllarda hem dünya ekonomisine, hem ABD ekonomisine büyük bir dinamizm sağlamış olan finansal inovasyona ciddi set vuracak, bankacılığı eski dar kalıplarına geri götürecek bir regülasyon anlayışı çok ciddi ve saygın isimlerden giderek artan bir destek buluyor.

Yunanistan krizi “Mali Kuralın” Avrupa Birliği içinde işletilmiyor olmasını su yüzüne çıkartıyor. Alınan trilyon dolarlık önlemlere rağmen Euro’daki değer kaybının önüne geçilememesi zerine Almanya’daki düzenleyici otorite tek taraflı olarak harekete geçiyor.

Gelişmiş ülkelerde küreselleşme eğilimleri ile uyuşmayan bu hareketlere karşılık Doğu Asya lkelerinde ekonomik milliyetçilik her zaman revaçta oldu. Bu lkeler rekabetçi kur, katı faiz gibi klasik makro araçlar ile neredeyse gelirin yüzde 50’sini tasarruf ediyor ve çok hızlı bir büyüme ve ihracat artışını srdrebiliyorlar.

Küreselleşme sürecine zarar verebilecek bu eğilimler, krizde uygulanan hacimli destek programlarından zaman içinde ve yine ülkeler arasında koordinasyon ile vazgeçilmesi ihtiyacı açısından da zararlı. Bu koordinasyonun sağlanamaması, ya dünyayı yeni bir krizin eşiğine getirecek ya da enflasyonda dünya çapında bir yükselmeye yol açacak.

Küçük-açık ekonomi yapısından büyük-açık ekonomi hattında hareket eden, dış ticaret hacmi gelirin yarısını oluşturan bir Türkiye, tüm küresel dalgalanmalardan eskiye göre çok daha fazla etkileniyor. Bu nedenle, küreselleşmenin derinleştirilmesi ile ulus devlet modeline geri dönülmesi arasındaki bu gelgitleri yakından takip etmek gerekiyor. Ama bir G20 yesi olarak Türkiye, aynı zamanda dünyanın geleceğinin şekillendirilmesinde de söz sahibi. Türkiye tercihini küreselleşmenin kurum ve işleyişiyle tahkim edilerek geliştirilmesi doğrultusunda yaparken, kendi içindeki sorunları çözümlenerek küresel düzendeki yerini biraz daha sağlamlaştırmalı.

Önümüzde Türkiye için krizin yaralarının sarılmaya devam ettiği bir dönem var. Dünyadaki düzelme süreci yavaş ilerliyor ve küresel ekonomik faaliyet halen kriz öncesi seviyelerin altında. Küresel ekonomiye yönelik veriler 2009’un ikinci yarısı itibariyle düzelmenin başladığını gösterse de, bu düzelmenin 2010 yılında hangi ölçüde sürdürülebileceği halen netleşmedi. Küresel kriz neticesinde 2009 yılında %4.7 küçülmüş olan Türkiye ekonomisi 2010 yılında %5 civarında büyüyebilecek.

Ama geçen seneye göre iyi olmak demek, mutlak olarak iyi olmak anlamına da gelmiyor. Talep toparlanıyor, ama enflasyon ve cari açık da artıyor. Yeni istihdam yaratılıyor ama arzulanır düzeyde değil. Bu nedenle işsizlik oranı korkutmaya devam ediyor. Kamu açıkları Avrupa'yı sarsıyorken Türkiye mali kural açıklayarak çok olumlu bir adım atıyor ama sosyal harcamalarına ancak Avrupa'nın yarısı kadar pay ayırabiliyor. Yani zayıfların arasında hızla sıyrılıyor, ama en iyiye ulaşmak için daha çok yol kat etmek gerekiyor.

Bu süreçte hem para hem maliye politikalarının uyum içinde uygulanmasının yanı sıra kriz döneminde elde edilen düşük enflasyon, faiz ve cari işlemler açığı gibi gelişmelerin sürdürülebilirliği, Türkiye ekonomisinin geleceğine ilişkin duyulan güveni artıracak unsurlar olarak öne çıkıyor. Büyümeyi sürdürülebilir kılacak bu adımlar, küresel ekonomide meydana gelebilecek olası dalgalanmalar karşısında Türkiye ekonomisine manevra alanı yaratacak. Bu manevra alanı hem finans kesimi hem de reel kesim için çok önemli.

Küresel kriz sonrası dönemde ortaya çıkacak yeni düzenlemelerden en çok etkilenecek kesimlerden biri de şirketler kesimi olacak. Özellikle 2000'li yıllarda küresel likidite bolluğundan dünyadaki diğer firmalar gibi Türk firmaları da yararlanma olanağı bulmuş, bu firmalar piyasalardan ucuz ve bol şekilde borçlanma imkanı yakalamıştı. Borçlanma koşullarında görülen bu kolaylıklar ve imkanların çoğalması, şirketlerin karlılıklarını da önemli lde arttırmalarına neden olmuştu. Fakat son yaşanan krizle birlikte küresel ekonomide bu model artık geçerliliğini yitirdi. Yeni dönemin koşullarına bugünden hazırlanmaya başlamazsak, yarın çok geç kalmış olacağız. Bu çerçevede kurumsal değişikliklerin etkileri zerine Sayın Fabian Canova'nın aktaracağı AB'deki bulguların Türkiye için önemli derslere işaret edeceğini düşünüyorum.

Değerli katılımcılar,

Konuşmama son verirken, TÜSİAD-EAF ortak işbirliği ile düzenlenen bu konferansın başta yurtdışından gelen değerli iktisatçılar Adrian Pagan, Fabio Canova ve Ayhan Köse olmak üzere, tüm katılımcılarına yapacakları katkılar için çok teşekkür ediyorum. Bu konferansta ele alacağımız konuların bugün yaşadığımız krizi ve bu krizden çıkış için izleyeceğimiz politikalara işık tutmasını diliyorum. Hepinize katılımlarınız için bir kez daha teşekkür ediyorum.